

Koulutus- ja yhteistyötoimenpiteiden tuloksellisuus ja vaikuttavuus sekä innovoinnin edistyminen maaseutuohjelmassa (MAINIO)

6.9.2019

Timo Hirvonen, Keimo Sillanpää, Sari Rannanpää

Arviointiraportti

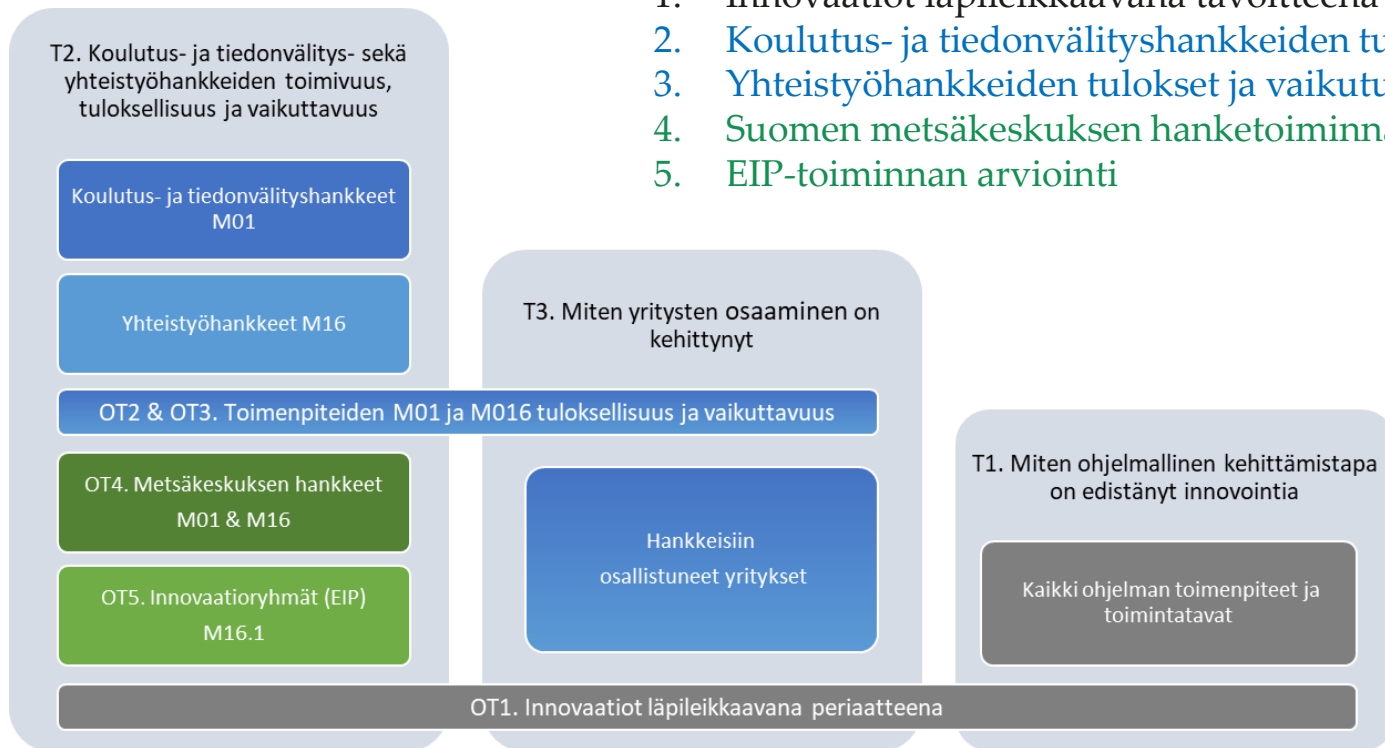

- 123 s. + liitteet

Toimeksianto ja toteutus

1. Innovaatiot läpileikkaavana tavoitteena
2. Koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden tulokset ja vaikutukset
3. Yhteistyöhankkeiden tulokset ja vaikutukset
4. Suomen metsäkeskuksen hanketoiminnan arviointi
5. EIP-toiminnan arviointi

Aineistot, joita hyödynnettiin tehokkaasti ja yhdistettiin toisiinsa

- Ruokaviraston data (Hyrrä)
 - M01 ja M16: hanketiedot ja indikaattorit
 - M07 hanketiedot (digivalmiudet)
- Ohjelma-asiakirjat ja muut dokumentit
 - Arvioinnin ohjeistus (EU-taso, kansallinen)
 - ELY-vuosiraportit, ohjelman vuosikertomukset
 - Alueelliset suunnitelmat, Leader strategiat
 - Arvioinnit (neuvonta, ympäristö, Leader, maaseutuverkosto, ennakkoarviointi...)
- Kyselyt (4 kpl)
 - hanketoteuttajat (80 + 91 vastausta)
 - kohderyhmään kuuluvat (205 + 90)
- Haastattelut (> 50 kpl)

Innovaatiot maaseutuohjelmassa (1)

- Ei tavoite, vaan väline
 - Edistetään niitä teknologisia, institutionaalisia ja sosiaalisia innovaatioita, jotka tuottavat ratkaisuja maaseutualueita koskeviin kehittämiskysymyksiin
 - Esim. yritystoiminta on tuotekehityksen tai uuden tuotantomenetelmän seurauksena entistä kannattavampaa, ympäristöystävällisempää tai sosiaalisesti hyväksytympää
- Keskeistä hyödyntäminen (käyttöön otto, markkinoille saattaminen)
- Innovaatiot ja innovatiivisuus läpileikkaavana periaatteena
 - Lisää useiden maaseutuohjelman toimenpiteiden vaikuttavuutta
 - Esim. investointituki: uudisrakentamisen yhteydessä otetaan käyttöön uutta teknologiaa ja uusia tuotantotapoja
- Toteutustavat
 - Uusien ideoiden tunnistaminen ja niiden hyödyntäminen (esim. yritystukien kohdistaminen ”keksintöihin”)
 - Innovaatiovalmiuksien parantaminen (esim. tiedotus ja koulutus)
 - Institutionaalisen ja poliittisen ympäristön kohentaminen (esim. elintarvikeketjun kannattavuus ja kilpailukyky)

Innovaatiot maaseutuohjelmassa (2)

- Maaseutuohjelma on monitavoitteinen ja asiakirja sisällöltään moniulotteinen ja rakenteeltaan monimutkainen
- Innovaatiot esillä säädösperustan mukaisesti s.e.
 - on yksi kolmesta läpileikkaavasta teemasta
 - siihen kohdistuu yksi kuudesta EU-tason prioriteetista
 - Prioriteetti 1: Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla
 - tämä prioriteetti kohdistuu kolmeen innovaatioiden aihepiirin kohdealaan:
 - 1A) Innovaatioiden, yhteistyön ja tietämyspohjan kehittämisen edistäminen maaseudulla
 - 1B) Yhteyksien vahvistaminen maatalouden, ruoan tuotannon, metsätalouden sekä tutkimuksen ja innovaatioiden välillä myös ympäristöasioiden hallinnan ja ympäristönsuojelun tason parantamiseksi
 - 1C) Elinikäisen oppimisen ja ammatillisen koulutuksen edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Innovaatiot maaseutuohjelmassa (3)

Taulukko 2. Prioriteettia 1 koskevien maaseutuohjelman toimenpiteiden vaikutusten kohdistuminen kohdealaan 1. Päävaikutus lihavoitu.

Prioriteetin 1 kohdeala	Kohdealaan vaikuttavat maaseutuohjelman toimenpiteet ja niiden perustelut alatoimenpiteitä koskevine tarkennuksineen
1A	M01, M012, M16 • edistetään osaamista ja innovaatioita M01, M02 • lisätään tuottajien tietoisuutta maatalouden ympäristöasioista ja niiden merkityksestä M01.2, M02 • vaikutetaan toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasujen päästöt vähenevät M16 • toteutetaan pilottihankkeita ja luodaan uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen, energiatehokkaiden menetelmien ja teknikoiden käyttöön maataloudessa sekä hajautetun energian tuotantoon ja resurssitehokkuuteen • saadaan aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi
1B	M16 • edistetään yhteyksiä maa- ja metsätalouden, tutkimuksen ja innovaatioiden välillä • luodaan ja lisätään edellytyksiä laadukkaiden elintarvikkeiden tuotannolle ja jopa viennille
1C	M01 • edistetään elinikäistä oppimista ja ammatillista koulutusta maa- ja metsätaloudessa M01.1, M01.2 • tehostetaan ammattitaitoisten viljelijöiden pääsyä maatalousalalle • helpotetaan maatilojen rakenneuudistusta ja nykyaikaistamista sekä parannetaan maatilojen taloudellista toimintakykyä • tietopohjan vahvistumisella luodaan edellytyksiä uusien liiketoiminta-alueiden ja innovatiivisen yritystoiminnan kehittymiselle M01.1 o parannetaan yritysten johtamista ja kehittämistä sekä markkinointia Lisäksi todetaan ilman toimenpiteen tai alatoimenpiteen nimeä: o yhteistyön kautta lisätään yritysten mahdollisuuksia toimia maaseudulla ja tehostetaan tietoisuutta uusista palvelumuodoista

- Prioriteetin 1 tavoitteet perusteltuja
- Tavoitteet toimenpiteiden ulottuvissa
- Keinojen ja tavoitteiden väliset syy-seuraussuhteet loogisia, mutta vaikutuksen merkitys/suuruus jää epäselväksi
 - Missä mitassa tuottavat ratkaisuja maaseudun kehittämiskysymyksiin?

Innovaatiot maaseutuohjelmassa (4)

Taulukko 3. Maaseutuohjelman toimenpiteiden vaikutukset kohdealaan 1 ja muille kohdealoille.

Toimenpide	Vaikutukset kohdealaan 1	Vaikutukset muille kohdealoille (kohdealojen lukumäärä)
M01 Koulutus ja tiedonvälitys	1A, 1B, 1C	Läpileikkaava, kaikki 18 kohdealaa
M02 Neuvonta	1A	Ensisijainen vaikutus: 11 Toissijainen vaikutus: 1
M04 Investoinnit		Ensisijainen vaikutus: 4 Toissijainen vaikutus: 4
M06 Tila- ja yritystoiminta		Ensisijainen vaikutus: 2 Toissijainen vaikutus: 1
M07 Maaseudun peruspalvelut		Ensisijainen vaikutus: 2 Toissijainen vaikutus: 5
M10 Maatalouden ympäristö ja ilmasto	M01- ja M02-toimenpiteet (viljelijöiden ympäristöosaaminen) ja maaseutuverkoston toiminta kohdealoilla 1A ja 1C parantavat toimenpiteen vaikuttavuutta	Ensisijainen vaikutus: 3 Toissijainen vaikutus: 3 Vaikuttavuutta parantavat kohdealat: 2
M11 Luonnonmukainen maatalous		Vaikuttaa kohdealaan: 3 Tukee kohdealoja: 4
M13 Luonnonhaittakorvaukset		Ensisijainen vaikutus: 1 Toissijainen vaikutus: 1
M14 Eläinten hyvinvointi	Toimenpiteet kohdealoilla 1A, 1B ja 1C parantavat toimenpiteen vaikuttavuutta	Ensisijainen vaikutus: 1 Toissijainen vaikutus: 4 Vaikuttavuutta parantavat kohdealat: 3
M16 Yhteistyö	Prioriteetin 1 kohdealoja ei yksilöidä, mutta kohdealojen aihealueisiin viitataan tekstissä	Ensisijainen vaikutus: 10
M19 <u>Leader</u>	Tukee kohdealoja 1A, 1B, 1C	Ensisijainen vaikutus: 1 Tukee kohdealoja: 10

- Toimenpiteiden vaikutuksia kohdealoihin kuvataan yksityiskohtaisesti, mutta epäyhtenäisesti
- Hyrrä: kohdealoja koskeva luokittelu ei tunnista innovaatioulottuvuutta
 - Esim. Länsi-Suomi (N=2845)
 - 6B: 62 % hankkeista
 - 6A: 29 % hankkeista
 - 1 A-C: 0 % hankkeista

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (1)

- Lisää ammattitaitoa, osaamista, tietoa sekä yhteistyö- ja kehittämisvalmiuksia
 - Yrittäjien kilpailukyvyyn, resurssitehokkuuden ja ympäristönsuojelun tason parantaminen
 - Samalla myös maaseudun elinkeinoelämän kestävyys edistäminen
- Kaksi alatoimenpidettä:
 - 1.1 Ammatillinen koulutus ja tietojen hankkiminen
 - 1.2 Tiedonvälitys ja esittelytoimet
- Toimenpide läpileikkaava (koskee kaikkia kohdealoja)
- Hankkeita v. 2018 loppuun mennessä käynnistetty 357 kpl
 - Sidottu julkista tukea lähes 72 milj. €
 - Koulutushankkeita 1/3 (120 kpl)
 - Tiedonvälityshankkeita 2/3 (237 kpl), joihin julkisesta tuesta sidottu n. 70 %
 - Leader-hankkeita 1/4

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (2)

Indikaattori	Kertymä yht. 2015-2018	Hankkeiden lkm (hankkeet, joissa kertymä ei 0)	Hankkeissa asetettu tavoite	Kertymä-% hankkeiden tavoitteesta
Aktivointitilaisuuksiin osallistuneiden määrä	59 263	66	21 553	275 %
Hankkeen aikana työllistyneiden määrä	176	82	188	94 %
Hankkeen tuloksena syntyneiden työpaikkojen lkm	46	17	0	
Hankkeeseen osallistuvat organisaatiot	1 079	63	695	155 %
Julkaistun materiaalin (sis. verkkojulkaisut) lkm	18 968	208	17 743	107 %
Koulutukseen osallistuneiden henkilöiden lkm	22 478	102	22 883	98 %
Koulutuspäivien lkm	11 603	104	21 992	53 %
Tuettujen esittelytilaisuuksien (demonstraatio) lkm	1 572	114	1 463	107 %
Tuettujen infotilaisuuksien lkm	7 048	210	6 416	110 %

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (3)

Vastaavuus toimintaympäristöön?

- Koulutuksilla ollut myönteistä vaikutusta osallistujien osaamiseen
- Kohdealoista maaseutualueiden paikallisen kehittämisen edistämiseen eniten hankkeita
 - Toteuttajina varsinkin erilaiset yhdistykset ja järjestöt
 - Hankkeet suhteellisen pieniä, mutta mukavasti tuotoksia aikaansaaneita
- Koulutushankkeita haettu odotettua vähemmän. Syinä tähän mm.
 - Vaikeudet koota yksityistä rahoitusta (mieluummin 100 % tuen tiedonvälityshankkeita)
 - Yhteistyötoimenpiteessä toteutetut aktivointihankkeet järjestäneet osittain koulutusta korvaavia työpajoja ja pienryhmiä

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (4)

Hankkeiden kohderyhmien tavoittaminen?

- Toteutus edennyt tavoitellusti (paitsi koulutuspäivien lukumäärän suhteen)
- Mahdolliset osallistujat ollut suhteellisen helppo tunnistaa, mutta mukaan saamisessa jossain määrin haasteita
- Osallistujien tarpeisiin pystytty vastaamaan
- Kiinnostus koulutushankkeiden järjestämiseen jossain määrin vähentynyt (erit. ”yleiskoulutusten” osalta)
- Koulutus lisääntyvästi täsmäkoulutusta, hyviä kokemuksia

Suosituksia:

- *Kohderyhmien tarkka tunnistaminen – toimenpiteiden kohdentaminen – täsmäkoulutusten osuuden kasvattaminen*
- *Hankkeen sisällön kytkeminen käynnissä oleviin kehittämisprosesseihin: osaksi laajempaa ja vaikuttavampaa kokonaisuutta – juurtuminen – vaikutusten nopea konkretisoituminen*
- *Tarkkarajaiset kehittämistoimet ja niihin perustuva markkinointi – vaikeammin saavutettavien kohderyhmien tavoittaminen ja houkuttelu mukaan toimintaan*

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (5)

Yritysryhmähankkeiden kokoaminen?

- Kokoaminen vaatii aktiivisuutta toteuttajatahoilta – henkilökohtainen yhteydenotto
 - Toisaalta osallistujien mukaan yrittäjäyhdistykset tärkeimpiä tiedonvälittäjiä
- Osallistujat voineet vaikuttaa hankkeen sisältöön, myös osallistujien tarpeisiin vastattu
- Lähtökohdan onnistuneelle yritysryhmähankkeelle muodostavat osallistuvien yritysten riittävän samankaltaiset kehittämistarpeet – lisäarvoa yhteistyöstä
- Yksityisrahoituksen kokoaminen myös kriittinen tekijä

Suosituks:

- *Yritysryhmähankkeeseen osallistuvien kehittämisen lähtökohtien varmistaminen riittävän samankaltaisiksi*
- *Yritysryhmähankkeet edellyttävät ripeyttä rahoituspäätöksissä – mukaan sitoutuneiden yritysten osallistumisvalmiudet ja kehittämistarpeet voivat muuttua nopeastikin*

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (6)

Yritysryhmien tuottama lisäarvo?

- Yhteistä kehittämistyötä kohtuuhinnalla – Kehittämisessä apuna muiden kokemukset ja uudet näkökulmat
- Hankkeen jälkeen yhteistyöverkostojen lisäarvo haihtuu
- M01 yritysryhmähankkeista saatu hyöty vain pientä yritysjoukkoa koskeva

Suositus:

- *Yritysryhmähankkeisiin osallistuvien yritysten verkottumisen tukeminen ja hyötyjen korostaminen – keinojen miettiminen myös verkoston ylläpitämiseen hankkeen päätyttyä*

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (7)

Hankkeiden vaikutus yritysten osaamiseen ja toimintaan?

- Hankkeiden tulokset etenkin tiedollisia ja sosiaalisia, vähemmän taloudellisia
 - Eniten vaikutusta osallistujensa osaamisen kehittämiseen, erityisesti tiedon ja osaamisen lisäämiseen mm. ammatillisissa asioissa, liiketoiminnassa, kansainvälisessä kaupassa, markkinoinnissa ja viestinnässä
 - Uusia osallistujien välisiä verkostoja, vanhoja verkostoja vahvistettu, lisätty yhteistyötä
 - Vaikutuksia myös uuden liiketoiminnan syntymiseen, yritysten uusien ratkaisujen käyttöönottoon sekä yritysten kilpailukyvyn kehittymiseen ja kannattavuuden kasvuun
- Tulosten syntymiseen ovat vaikuttaneet ja vaikuttanevat jatkossa:
 - Erityisesti osallistujien motivaatio ja hankevetäjien osaaminen
 - Osallistujien verkottuminen/yhteistyö ja sitoutuminen
 - Kehittämislle asetettujen tavoitteiden realistisuus
 - Tiedottaminen hankkeen toiminnasta ja tuloksista julkisesti
 - Hankkeen huolellinen valmistelu

Suositus:

- *Hankkeiden hyvistä tuloksista tiedottamiseen aiheellista panostaa*

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (8)

Hankkeiden viestinnän onnistuminen?

- Viestintä näyttää onnistuneen varsin hyvin
 - Hyödynnetty useita eri kanavia ja välineitä
 - Suunnitelmallista, laadukasta ja riittävää
- Yritysryhmähankkeissa viestinnän laajuudesta ja sanoman yksityiskohtaisuudesta tarvittaessa tingitty

Suositukset:

- *Hankkeilta riittävään yksityiskohtaisiin viestintäsuunnitelmiin jo hakuvaiheeseen*
- *Yritysryhmähankkeissa ulkoisen viestinnän laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta sopiminen osallistujien kanssa*

M01 Koulutus ja tiedonvälitys (9)

Hyvät käytännöt?

- Muutamia esille nousseita:
 - Benchmarking-pienryhmäkokoontumisiin perustuva toimintatapa
 - Verkkotallenteet yhteisistä koulutuksista
 - Puolipäiväiset yrityskohtaiset konsultointipäivät
 - Vienninedistämishankkeessa käytetty maatutkimus
- Esteitä tulosten saavuttamiselle:
 - Etenkin osallistujiin, mutta myös hankehenkilöstöön ja yhteistyökumppanien sitoutumiseen liittyvät haasteet
- Avaintekijä karikoiden välttämiseksi on eri osapuolten sitouttaminen (osallistujat, yhteistyökumppanit)

M16 Yhteistyö (1)

- Uusi toimenpide maaseutuohjelmassa kaudella 2014-2020
- Edistää vähintään kahden eri toimijan yhteistyötä ja yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja eri toimijoiden välillä maa- ja metsätalouseläällä sekä elintarvikeketjussa
- M16 julkinen rahoitus ohjelmakaudelle 160 miljoonaa euroa
 - 1,9% maaseutuohjelman julkisesta rahoituskehuksesta
- 7 alatoimenpidettä
- 4 tukitasoa (60%, 75%, 80% ja 100%), riippuen kohderyhmästä ja aktiviteeteista

M16 Yhteistyö (2)

- 657 hanketta, valtaosa alatoimenpiteiden 16.10, 16.3 & 16.2 hankkeita
 - ELYt 488 kpl, sidottu 98 miljoonaa euroa
 - Leader-ryhmät 169 kpl, sidottu 9 miljoonaa euroa
- Noin puolet hankkeista/rahoituksesta 100 % koordinointi- ja aktivointihankkeita
- Eniten yhteistyöhankkeita Etelä-Pohjanmaalla (78), Pohjois-Pohjanmaalla (75) sekä Keski-Suomessa (74), vähiten Pirkanmaalla (15)
- 44 Leader-ryhmää 54:stä on rahoittanut yhteistyöhankkeita
 - Eniten: Pohjoisimman Lapin Leader (13), Rieska-Leader (11), Liiveri (10)
- Hanketoteuttajina useimmiten kehitysyritys, AMK tai ProAgria
- 150 yritysryhmähanketta, joista 91 kpl ELY ja 59 kpl Leader. Varoja sidottu 11,2 milj. euroa
- Yritysryhmähankkeiden toteuttajista kolmasosa on kehittämissyhtiöitä. Muita tärkeitä ovat ammattikorkeakoulut, kunnat/kaupungit sekä ProAgria

M16 alatoimenpiteittäin (sidonnat)

Alatoimenpide	Hankkeiden lkm	Julkinen tuki yhteensä, €	% julkisesta rahoituksesta
16.1 Maaseudun innovaatioryhmät, EIP	8	2 376 882	2%
16.2 Uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen	137	25 354 633	24%
16.3 Mikroyritysten yhteistyö	169	15 305 929	14%
16.4 Elintarvikkeiden lyhyet toimitusketjut	20	2 914 762	3%
16.5 Energian säästöä ja ympäristön tilaa parantavat menetelmät	34	6 256 657	6%
16.6 Biomassan tuotanto- ja jakeluketjut	28	5 520 817	5%
16.9 Hyvinvointimaatilojen kehittäminen	4	824 440	1%
16.10 Muut yhteistyöhankkeet	257	48 558 299	45%
Yhteensä	657	107 112 417	

M16 – indikaattoritoteuma 2014-2018

	Kertymä 2014–2018 yhteensä
Hankkeiden lkm	594
Aktivointitilaisuuksiin osallistuneiden määrä	30 212
Hankkeen aikana työllistyneiden määrä	947
Hankkeen tuloksena syntyneiden työpaikkojen lukumäärä	111
Hankkeen vaikutuksesta syntyneet uudet yritykset	516
Hankkeeseen osallistuvat organisaatiot	1 919
Hankkeessa kehitetyt uudet tuotteet ja menetelmät	1 964
Hankkeessa mukana olevien yritysten määrä	35 379
Hankkeessa mukana olleiden muiden toimijoiden määrä	45 841
Yritysten yhteisten uusien palveluiden / tuotteiden määrä	1 035

M16 – johtopäätökset ja suositukset (1)

- Yhteistyötoimenpiteen tulokset
 - Taloudelliset (yhteistyöhankkeisiin osallistuneiden tahojen kilpailukyvyn parantuminen, uusien tuotteiden tai palvelujen syntyminen)
 - Sosiaaliset (verkostojen rakentaminen, organisaatioiden tutustuminen toisiinsa)
 - Tiedolliset (osaamisen parantuminen, yritysten kehittäminen)
- Keskeisimmät vaikutukset:
 - Yritysten liiketoiminnan kehittyminen
 - Toiminnan tehostuminen
 - Yritysten välinen verkostoituminen ja osaaminen kasvattaminen
 - Toimijoiden näkyvyyden kasvu
 - Alueen tunnettuus ja houkuttelevuus asiakkaiden silmissä on kasvanut
 - Yritysten kesken on muodostunut kaikkia hyödyttävää synergiaa
 - *Suositus: Tulosten levittäminen, aktiivinen viestintä hanke- ja ohjelmatasolla.*

M16 – johtopäätökset ja suositukset (2)

- Yhteistyö- ja yritysryhmähankkeet vastanneet toimintaympäristön ja erityisesti suunnitteluun osallistuneiden yritysten tarpeisiin.
- Hankkeiden kumppanuudet muodostuvat runsaasta, mutta rajallisesta hallinnoijaorganisaatioiden poolista, jossa keskeisiä organisaatioita ovat ammattikorkeakoulu, kehittämissyhtiöt ja yrittäjähdistykset.
 - *Suositus: Kohderyhmän tarpeiden tunnistaminen ajoissa, aktivointi- ja tiedotustoimia uusien hakijoiden saamiseksi.*
- Yhteistyötoimenpiteen rakenne on monimutkainen (useat alatoimenpiteet ja tukitasot), minkä takia hankeneuvonta ja –viestintä haastavaa.
 - *Suositus: Toimenpiteen rakenteen yksinkertaistaminen*
 - *Suositus: yhteistyötoimenpiteen ja yritystukien toimenpidelogiikkojen yhteistarkastelu*

M16 – johtopäätökset ja suositukset III

- Hankkeiden hakuinto on vaihdellut tukitason mukaan. Yritysryhmähankehakemuksia vähän (hallinnoijien löytymisen vaikeus, hakuvaiheen suuri työpanos).
 - *Suositus: Uudelle ohjelmakaudelle olisi hyvä pohtia, voisiko tukea myöntää myös yritysryhmä- tai yhteistyöhankkeen kokoamiseen.*
- Hankkeiden tukiehdot ja raportointivaatimukset selkeitä, hankkeiden seuranta tarkoituksenmukainen. Toimijoiden koordinointi, eriävät kehittämishaasteet ja osallistujien vähäinen sitoutuminen haastavaa. Hallinnoijan osaamisella merkitystä.
- Yhteistyöhankkeiden viestintä onnistunut tavoittamaan toimijoita ja viemään viestiä. Hallinnoijan rooli viestinvälittäjänä keskeinen.
 - *Suositus: Viestintäkanavien uudistaminen*
 - *Suositus: Viestintäsuunnitelma jo hakuvaiheessa.*

EIP-hankkeet

	Hankevetäjä	Julkinen tuki, euroa
Pienoishelikopteri viljanviljelyn apuna (hukkakauran tunnistaminen)	Turun yliopisto	302 564
Biokaasulaitoksesta ravinteita	Suomen ympäristökeskus	431 994
Mikä Data	Tampereen Teknillinen yliopisto	395 000
Automatisoitu kuivuri	Maatilayhtymä Sippola	50 485
Laatukauran tuotanto	Luonnonvarakeskus	297 500
Digipaali	HAMK	279 968
Kuvaa nautaa	Savonia AMK	299 552
Älyrehu	Oulun yliopisto	319 818
Yhteensä		2 376 882

EIP – johtopäätökset ja suositukset (1)

- Sen jälkeen, kun EIP-toimenpide saatiin käynnistettyä kunnolla, EIP-haku ja hankkeiden hallinnointi toimivat hyvin.
- Hyrrä ei täysin sovellu EIP-hankkeiden hakuun.
 - *Suositus: Hyrrän rakenteen kehittäminen*
 - *Suositus: Ryhmien syntymekanismien ja innovaatioiden käytäntöön viennin tukeminen*
- EIP-hankkeet pitkiä ja suuria, hakijat suuria. Tarve myös pienemmille hankkeille. Teemat nousevat hakijoilta.
- Hankehakuun ei ole saatavilla tukea, toisin kuin useissa EU-maissa.
 - *Suositus: Seuraavalla kaudella sekä suuria että pieniä hankkeita (pienempi hallinnollinen taakka), muutama teemahaku sekä avoin haku*
 - *Hankkeiden kokoamiseksi rahoitusta, koordinoivalle ja innostavalle innovaatiovälittäjälle ("innovation broker") tehtävää*

EIP – johtopäätökset ja suositukset (2)

- Hankkeiden viestinnässä haasteita
- Viestintä vaatii hallinnoijalta budjetoitua aikaa hankeviestintään sekä viestintäosaamista.
- Ohjelmatasolla ei ole selkeää mekanismia tulosten levittämiseen ja tiedon käytätöön vientiin
- Tulosten leviämisestä ei vielä tietoa, koska hankkeet ovat kesken
 - *Suositus: Suuriin hankkeisiin ammattilainen tai minimibudjetointi viestintään*
 - *Suositus: Viestinnän ohjekirja*
 - *Suositus: Viestinnän koulutus*
 - *Suositus: Ohjelmataason EIP-viestintästrategia*
 - *Suositus: Selkeä mekanismi tulosten levittämiseen*
 - *Suositus: Neuvojat paremmin mukaan EIP-hankkeisiin*

Case Metsäkeskus (1)

- Vakiintunut tehtävä metsä- ja biotalousalan elinkeinojen kehittäjänä
- Hanketoiminta tuo siihen merkittävät ja välttämättömät resurssit
- Maaseutuohjelma erittäin tärkeä hankkeiden rahoittaja
 - 2014-2018: 59 maaseutuohjelman hanketta, joissa Metsäkeskus päätoteuttaja (11,4 M€)
 - Lisäksi osatoteuttajana 17 hankkeessa (0,9 M€)
 - ProAgrian (14 %) + Metsäkeskuksen (8%) hankkeet yhteensä: n. 22% M01-toimenpiteen rahoituksesta
 - Ohjelman ja sen keskeisten hanketoimijoiden välinen keskinäisriippuvuus luo etuja ja riskejä
- Metsäkeskus toteuttaa hankkeitaan yksin tai yhdessä vähälukuisen ja vakiintuneen kumppanijoukon kanssa

Suositus:

- Metsäkeskuksen on perusteltua laajentaa ja monipuolistaa vetämiensä hankkeiden kokoonpanoa, koska murtautuminen oman hanketoiminnan mukavuusalueen ulkopuolelle edesauttaa sekä toimialan että organisaation omaa uudistumista

Case Metsäkeskus (2)

- Kyselyjen perusteella Metsäkeskuksen hanketoiminta on tuloksellista verrattuna muihin koulutus-, tiedonvälitys- ja yhteistyöhankkeisiin
 - Myös Metsäkeskuksen itse keräämän osallistujapalautteen tulokset ovat hyviä.
 - Erityisesti toimenpiteet metsätilarakenteen kehittämiseksi keräävät kiitosta.
- Liiketoimintakielto ei ole vaikuttanut kielteisesti Metsäkeskuksen hanketoimintaan.
 - Se on selkeyttänyt Metsäkeskuksen roolia, lisännyt sen toiminnan läpinäkyvyyttä ja parantanut Metsäkeskuksen uskottavuutta asiakkaiden ja alan muiden toimijoiden suuntaan
- Metsäkeskus asemoituu hankemaailmaan sekä valtakunnallisena ja maakunnallisena toimijana.
- Suositus:
 - Vahvistuva valtakunnallinen rooli avaa mahdollisuuksia hyödyntää hankkeiden tuloksia nykyistä laajemmin
 - levittää hankkeissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä muualle maahan,
 - käyttää hankkeiden materiaaleja muissa hankkeissa
 - ”monistaa” hankkeitaan muille alueille ja toteuttaa niitä yliaalueellisina

Innovaatioita koskevat päähuomiot (1)

- Maaseutuohjelma ei ole innovaatio-ohjelma
 - Innovaatiotoiminta on tutkimuksen ja kehitystoiminnan (t&k) muodostama kaksivaiheinen prosessi
 - Ohjelmallisuus viittaa koko t&k-prosessin kattavaan systemaattiseen kehittämisketjuun
 - Maaseutuohjelman toimenpiteet kohdistuvat lähes yksinomaan t&k-prosessin kehittämisvaiheeseen
- Innovaatiotoimintaa ja yrityksiä ohjautuu EAKR-rahoituksen piiriin
 - Älykäs erikoistuminen (EAKR/TL2) hoitaa innovaatioasiat
 - Osoittaa, että ohjelmien välinen työnjako toimii
 - Missä määrin tietoinen valinta?

Innovaatioita koskevat päähuomiot (2)

- Osaamisen lisääminen vaikuttavuuden keskiössä
 - Koulutus- ja tiedonvälityshankkeet, neuvonta ja yhteistyöhankkeet kohdistuvat tiedon ja osaamisen siirtoon
 - Liite 3, s. 162

Taulukko 8. Yhteistyöhankkeiden vetäjien ja niihin osallistuneiden käsitykset hankkeiden tuloksista ja vaikutuksista. Väitteestä täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien prosenttiosuus.

Hankkeen tulos / vaikutus	Hankevetäjät	Hankkeeseen osallistuneet
Uudet tiedot ja taidot	93 %	84 %
Uudet toimintatavat	77 %	57 %
Uusi teknologia ja sähköiset välineet	59 %	43 %
Uudet tuotteet ja palvelut markkinoille	57 %	37 %
Uuden liiketoiminnan syntyminen	52 %	41 %
Investointien lisääntyminen	34 %	30 %
Uudet työpalkat	22 %	22 %

Innovaatioita koskevat päähuomiot (3)

- Uusien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen taka-alalla
 - Osaamisen taso noussut, mutta mikä mekanismi johtaa uudistumiseen (toimialarakenne, tuotteet ja palvelut)
 - Indikaattorit: Hankkeissa luotujen uusien palvelujen / tuotteiden määrä jäänyt vähäiseksi
 - Kyselyt hankkeissa mukana olleille yrityksille: onko hanke vaikuttanut uusien tuotteiden / palvelujen syntymiseen?
 - EAKR/TL2: 57 % yrityksistä tunnistaa vaikutuksen
 - Maaseutuohjelma / M16 yritykset: 37 % tunnistaa vaikutuksen
 - T&k-hakuisia ja -kykyisiä yrityksiä maaseudulla vähän / hakeutuvat EAKR-hankkeisiin?
- Tukitasot suuntaavat toimijoiden mielenkiintoa
 - Vähentäneet esim. yritysryhmien houkuttavuutta vetäjien keskuudessa
 - Voidaanko alatoimenpiteiden ja tukitasojen lukumäärää vähentää?